

Nacionālā līmeņa apaļā galda diskusija par energoefektivitātes finansēšanu Latvijā

**2018. gada 26. aprīlis
Rīga, Latvija**

Saturs

Kopsavilkums	4
Diskusijas aktualitāte	6
Ievada plenārsēde	7
Paralēlās sesijas	9
Sesija Nr.1: Publiskais sektors	9
Sesija Nr.2: Mājokļu sektors	11
Sesija Nr.3: MVU sektors	14
Sesija Nr.4: Finanšu sektora iesaiste energoefektivitātes finansēšanā	17
Noslēguma sesija	20

Pasākumu rīkoja EASME sadarbībā ar Ekonomikas ministriju, ANO Vides programmu finanšu iniciatīvu un Latvijas Vides investīciju fondu Ilgtspējīgas enerģijas investīciju forumu ietvaros, kas tiek finansēti no Eiropas Komisijas programmas "Apvārsnis2020".

Par šī dokumenta saturu atbildību uzņemas autori, un tas neatspoguļo oficiālo Eiropas Savienības viedokli.

Iniciatīvas “Viedais finansējums viedām ēkām” (angliski “Smart Finance for Smart Buildings”) ietvaros, Eiropas komisija rīko “Ilgtspējīgas enerģijas investīciju forumus” (angliski “Sustainable Energy Investment Forums”), lai stiprinātu kapacitāti un sadarbību starp publiskā un privātā sektora iesaistītām pusēm, attīstot liela mēroga investīciju programmas un finansējuma shēmas. SEI forumi ietvers sevī vairāk nekā 30 pasākumus līdz pat 15 dalībvalstīs laika posmā no 2016. līdz 2019. gadam; informācija par notikušajiem un gaidāmajiem pasākumiem ir atrodama SEI forumu [tīmekļa vietnē](#).

Reģionālā ievadkonference par ēku energoefektivitātes finansēšanu Lietuvā, Latvijā un Igaunijā notika Rīgā, 2016. gada 11. novembrī. Šis pasākums pulcēja ap 80 dalībniekiem, kas strādā energoefektivitātes finansēšanas jomā finanšu sektorā, valstu valdībās, projektu attīstīšanā, atjaunošanas darbu piegādes ķēdē un vietējās un reģionālajās aģentūrās. Pasākuma prezentācijas un sanāksmes kopsavilkums ir atrodami [šeit](#).

Nacionāla līmeņa apaļā galda diskusijas mērķis bija starp ieinteresētajām pusēm uzsākt dialogu, kā uzlabot finansējuma piesaisti, lai īstenotu energoefektivitātes projektus, nosakot kopējos mērķus un iespējamus uzlabojumus pašreizējā politikā un uzņēmējdarbības praksē. Apaļā galda diskusijas bija "Ilgtspējīgas enerģētikas investīciju forumi" iniciatīva.

Lai nodrošinātu atklātas diskusijas, pasākums notika saskaņā ar *Chatham House* normu, kas nozīmē, ka diskusijas laikā izteikto nepiedēvēs konkrētai personai vai organizācijai.

Kopsavilkums

Nacionāla līmeņa apaļā galda diskusija, kas notika 2018.gada 26.aprīlī Rīgā, Latvijā, vienuviet pulcēja 93 dalībniekus, kuri pārstāvēja valsts iestādes, pašvaldības, nevalstiskās organizācijas, namu pārvaldniekus, finanšu sektoru, siltumapgādes uzņēmumus un energoefektivitātes projektu īstenotājus, tajā skaitā energoefektivitātes pakalpojumu sniedzējus jeb ESKO.

Pasākumu organizēja Eiropas Komisija sadarbībā ar Ekonomikas ministriju, ANO Vides programmu finanšu iniciatīvu un Latvijas Vides investīciju fondu [Ilgtspējīgas enerģijas investīciju forumu](#) ietvaros.

Nacionālā līmeņa apaļā galda diskusija notika vienu pilnu dienu ar Latvijas ministriju oficiālo pārstāvju dalību ievada plenārsēdē. Pēc pasākuma atklāšanas dalībnieki sadalījās četrās paralēlajās sesijās un nonāca pie šādām atziņām:

1. Publiskais sektors:
 - a. jāveic normatīvo aktu izmaiņas valsts un pašvaldību budžeta plānošanas jomā, vienlaikus iestrādājot Eurostat grāmatvedības nosacījumus par energoefektivitātes pakalpojuma līgumu (EPL) projektu uzskaiti ārpus publisko iestāžu bilances;
 - b. Ekonomikas ministrijai jāiniciē pilotprojekti;
 - c. sekmēt projektu attīstītāju izveidošanos (publiskas un/vai privātas iestādes), kas izveidos standartizētus EPL līgumus, iepirkuma procedūras, vadlīnijas un citus dokumentus;
 - d. izveidot fondu, kuru finansēt ar sasniegto enerģijas izmaksu ietaupījumu no valsts ēku energoefektivitātes programmas;
 - e. sekmēt politisko atbalstu EPL projektu īstenošanai un energoefektivitātes nozarei kopumā;
 - f. esošo ES fondu programmu īstenotajiem projektiem līgumos iestrādāt piecu gadu garantiju uz sasniegtajiem enerģijas ietaupījumiem;
2. Mājokļu sektors:
 - a. jāīsteno vienas pieturas aģentūras izveide nacionālā līmenī ar reģionālajām filiālēm;
 - b. nepieciešama finansējuma un/vai finanšu instrumentu piesaiste no privātā sektora un ārvalstu finanšu institūcijām (KfW, EIB, ERAB u.c.);
 - c. jāatbalsta privātās iniciatīvas un jāveido finanšu instrumenti;
 - d. jāveic normatīvo aktu izmaiņas, lai sakārotu daudzdzīvokļu ēku pārvaldīšanu un samazinātu finansējuma piesaistes riskus;
3. MVU sektors:
 - a. nepieciešams izvērst informatīvās kampaņas vai veidot apmācības uzņēmumu vadītājiem par energoefektivitātes, tajā skaitā ESKO modeļa, sniegtajām iespējām uzņēmumu konkurētspējas un produktivitātes celšanā un ilgtspējas nodrošināšanā;
 - b. politikas veidotājiem un uzņēmumiem vairāk jākomunicē, lai panāktu labāko iespējamo rezultātu;
 - c. valsts energoefektivitātes fonda finansējuma potenciālais izlietojums:
 - i. radīt informatīvu tiešsaistes platformu;
 - ii. apmācības par energoefektivitāti;
 - iii. finansēt pilotprojektus;
 - iv. aizdevuma procentu likmes subsīdija;
 - v. obligātās iepirkuma komponentes atlaide;
 - vi. subsīdijas atkarībā no sasniegtā energoefektivitātes līmeņa.

4. Finanšu sektora iesaiste energoefektivitātes finansēšanā:
 - a. nepieciešams viens "karoga nesējs", kurš komunicē ar iesaistītajām pusēm un ārvalstu finanšu institūcijām, iniciē izmaiņas normatīvajos aktos un pilotprojektus;
 - b. jāstrādā pie energoefektivitātes pakalpojuma līgumu, iepirkumu procedūru un projektu attīstības standartizācijas dažādiem sektoriem;
 - c. valsts un pašvaldību budžets nespēs uzņemties plaša mēroga energoefektivitātes projektu īstenošanu, tāpēc nepieciešams piesaistīt privāto finansējumu;
 - d. valsts līmenī jāizstrādā ilgtspējīga ēku atjaunošanas (publiskais un mājokļu sektors) un investīciju piesaistes politika.

Visas pasākuma prezentācijas ir pieejamas [šeit](#).

Diskusijas aktualitāte

Politikas veidotāji un valstu līderi visā pasaulē ir sapratuši, ka tuvākā un tālākā nākotnē lielākais izaicinājums būs siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas pasākumu īstenošana un to finansēšana. Tam secīgi sekoja Parīzes nolīgums – ANO Vispārējā konvencija par klimata pārmaiņām –, kas stājās spēkā 2016.gada 4.novembrī.

Tajā pašā gadā Eiropas Komisija nāca klajā ar jaunu pakotni "Tīra enerģija visiem eiropiešiem", kas paredz vēl ambiciozākus mērķus siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanā, energoefektivitātes paaugstināšanā un atjaunojamo energoresursu izmantošanā. Liels uzsvars ir likts uz ES iedzīvotāju labklājības celšanu. Atbalstot energoefektivitātes projektu īstenošanu, ES dalībvalstis var uzlabot iedzīvotāju labklājību un sniegt pozitīvu grūdienu tautsaimniecībai kopumā. Piemēram, kvalitatīva un visaptveroša mājokļu atjaunošana sniedz iedzīvotājiem veselīgākus, drošākus un komfortablākus dzīvošanas apstākļus, vienlaikus risinot sociālās problēmas (mājokļus pieejamība, enerģētiskā nabadzība).

Lai sasniegtu kopīgu uzstādītos mērķus, galvenais stūrakmens ir un būs kopēja sadarbība starp iesaistītajām pusēm.

Apaļā galda diskusija parādīja, ka no ieinteresētajām pusēm ir milzīga interese par energoefektivitātes projektu īstenošanu publiskajā, mājokļu un mazo un vidējo uzņēmumu sektorā.

Ievada plenārsēde

Moderators: Reinis Āboltniņš, enerģētikas eksperts

Atklāšanas uzrunas

Pasākuma sākumā visus dalībniekus sveica Ekonomika ministrijas valsts sekretārs Ēriks Eglītis, Ekonomikas ministrijas Ilgtspējīgas enerģētikas politikas departamenta direktors Andrejs Apaņuks, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas valsts sekretārs Rinalds Muciņš, ALTUM valdes priekšsēdētājs Reinis Bērziņš (Finanšu ministrijas vārdā). Visi kā viens uzsvēra energoefektivitātes nozīmīgo lomu, lai virzītos Latvija virzītos uz ilgtspējīgu attīstību. Šobrīd Latvijā darbojas vairākas ES fondu atbalsta programmas, piemēram, daudzdzīvokļu ēku atjaunošanai ir pieejami 156 miljoni euro, apstrādes rūpniecībā 15 miljoni euro. Tāpat attīstības finanšu institūcija "ALTUM" piedāvā aizdevumus energoefektivitātes paaugstināšanas projektiem, un kopējais iniciatīvas apmērs ir 20 miljoni euro. Visi pārstāvji vienbalsīgi deva signālu, ka ir nepieciešams papildus atbalsts un iniciatīvas energoefektivitātes finansēšanai.

Prezentācija par ES politiku energoefektivitātes jomā

Eiropas Komisijas Enerģētikas Ģenerāldirektorāta pārstāve Lelde Kiela-Vilumsone sniedza ieskatu par turpmākajām iniciatīvām ES enerģētikas politikā, tajā skaitā energoefektivitāti, liekot uzsvāru savā prezentācijā uz pakotni "Tīra enerģijas visiem eiropiešiem". Viena no pakotnes iniciatīvām ir "Vieds finansējums viedām ēkām", kas dalībvalstīm ļaus uzlabot ēku atjaunošanas tempus. Ļoti aktuāls jautājums Latvijā ir ēku atjaunošana, jo ilgtermiņa atjaunošanas stratēģijā ir secināts, ka 69% dzīvojamu ēku fondu veido tieši daudzdzīvokļu ēkas, kuras ir novecojušas un energoneefektīvas.

Privāto banku iesaistīšana energoefektivitātes finansēšanā

Santa Purgaile, Latvijas Komerčbanku asociācijas Kreditēšanas komitejas līdzpriekšsēdētāja, sniedza ieskaitu par komerčbanku iesaistīšanos energoefektivitātes projektu finansēšanā. Uzsvārs tika likts uz to, ka Latvijai ir nepieciešama skaidra un mērķtiecīga stratēģija priekš energoefektivitātes nozares. Asociācija apstiprināja, ka bankas ir gatavas izvērst plašumā savas aktivitātes attiecībā uz energoefektivitātes projektu finansēšanu.

Runājot par mājokļu atjaunošanu, bankas uzsvē, ka dzīvokļu īpašnieki paši pēc savas iniciatīvas neuzsāk un neuzsāks daudzdzīvokļu ēku atjaunošanu, tāpēc ir nepieciešami tirgus koordinatori, piemēram, pašvaldību uzņēmumi, nevalstiskās organizācijas u.c. Iedzīvotāju skaita samazināšanās reģionos šobrīd priekš bankām ir šķērslis, lai finansētu ilgtermiņa projektus ārpus lielākām pilsētām.

Attiecībā uz ESKO tirgu, asociācija uzsvēra, ka galvenais šķērslis ir pieejamība ilgtermiņa finansējumam, tāpēc augstu tiek novērtēta tāda privāta iniciatīva kā pārfinansēšanas fonds LABEEF.

Paralēlās sesijas

Sesija Nr.1: Publiskais sektors

Moderators: Armands Gūtmanis, valdes priekšsēdētājs, Meta Advisory

Paralēlajā sesijā tika pārstāvētas valsts un pašvaldību iestādes un privātais un banku sektors. Valsts un pašvaldību iestādēm aizvien aktuālāks kļūst jautājums par publisko ēku atjaunošanu. Līdz 2020.gadam ir pieejami ES fondu līdzfinansējums, bet jau šobrīd ir nepieciešams domāt par ēku atjaunošanas projektu īstenošanu pēc 2020.gada. Sesijas ietvaros tika meklētas atbildes uz šādiem jautājumiem:

1. kā finansēt publisko ēku atjaunošanu šodien, lai izdarītu vairāk nekā iespējams ar ES fondu finansējumu, un pēc 2020.gada?
2. kādas izmaiņas ir jāveic normatīvajos aktos, lai atviegloti energoefektivitātes projektu finansēšanu?
3. kādi tirgus veicināšanas mehānismi (piem., vienas pieturas aģentūras, standartizēti līgumi, palīdzība projektu attīstīšanā) varētu palīdzēt paātrināt sabiedrisko īpašumu energoefektivitātes projektu īstenošanu?
4. Kādu lomu sabiedrisko ēku atjaunošanā var spēlēt energoefektivitātes pakalpojumu sniedzēji?

Lektori:

1. "Reģionālās iniciatīvas energoefektivitātes pakalpojumu līgumu projektiem sabiedriskajām ēkās" Christoph Thomsen, Karlsrūe enerģētikas aģentūra (KEA), ELENA InEECO projekts;
2. "Uz rezultātu balstīti publiskā sektora energoefektivitātes projekti" Toivo Miller, Vadošā produktu un uzņēmējdarbības attīstība, Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banka (ERAB);
3. "Publisko ēku atjaunošana ar garantētu energoefektivitātes līmeni" (H2020 Accelerate SUNSHINE projekts) Agris Kamenders, direktors, Ekodoma ;
4. "EIB konsultāciju pakalpojumi par energoefektivitātes pakalpojuma līgumiem" Laurent Bender, Aizdevumu vadītājs, Eiropas Investīciju banka.

Prezentācijas uzsāka KEA pārstāvis ar Vācijas pieredzi par energoefektivitātes pakalpojuma līgumu (EPL) projektu īstenošanu publiskajā sektorā. KEA (valsts budžeta finansēta aģentūra) nodrošina tehnisko atbalstu pašvaldību energoefektivitātes projektu sagatavošanā pēc EPL principiem (termiņš līdz 15 gadiem). Aģentūrā seši no 30 darbiniekiem strādā ar EPL projektu sagatavošanu, sākot no priekšizpētes un publiskā iepirkuma līdz projekta īstenošanai. Vācijā EPL tirgus pastāv jau 20 gadus, bet publiskajām iestādēm vēl joprojām ir nepieciešams tehniskais atbalsts projektu sagatavošanā. KEA ir tā saucamā "vienas pieturas aģentūra", kas ir ļoti svarīgs spēlētājs projektu sagatavošanā. Vācijā šī prakse ļoti labi darbojas. Valstīs, kur EPL tirgus nav tik attīstīts, ir vērts apsvērt īstenot projektus ar īsākiem atmaksāšanās un garantijas termiņiem, lai tirgus varētu adaptēties pie jaunajiem nosacījumiem. KEA pārstāvis uzsvēra, ka valsts un pašvaldību iestādēm ir ļoti svarīgi runāt par šiem jautājumiem ar nozares pārstāvjiem.

ERAB pārstāvis savā prezentācijā uzsvēra to, ka, lai notiktu veiksmīga energoefektivitātes tirgus attīstība, ļoti svarīgs ir politiskais atbalsts. Savukārt EPL sniedzēja (ESKO) piesaistīšana sniedz iespēju pašvaldībām piesaistīt privāto finansējumu un/vai nepieciešamās zināšanas kvalitatīvu projektu īstenošanai. ESKO neīstēnos nekvalitatīvu projektu, jo uzņēmuma atlīdzība

ir tieši saistīta ar panākto enerģijas ietaupījumu. Lai tirgus attīstītos arī Toivo Millers uzsvēra, ka vitāli svarīgi ir tirgus koordinatori (kalpo kā projektu attīstītāji). Projektu attīstītāji var būt gan privātas, gan publiskas organizācijas, bet tām ir jādarbojas ilgtermiņā. EARB šobrīd aktīvi darbojas Balkānu rietumdaļā, Slovēnijā un Lietuvā, kur notiek EPL projektu īstenošana slimnīcās, centralizētajā siltumapgādē, ielu apgaismojumā un publiskajā ēku sektorā. Šajās valstīs notiek projektu īstenošana, jo bija politiskais atbalsts.

Ekodomas pārstāvis atzīmēja, ka esošā prakse nenodrošina kvalitatīvu energoefektivitātes projektu īstenošanu, kā tas būtu EPL gadījumā. Esošie pakalpojumu sniedzēji nenodrošina ilgtermiņa garantijas, tāpēc Ekodoma kā projekta "Accelerate SUNShINE" partneris kopā ar vietējām pašvaldībām jau šobrīd publiskā iepirkuma dokumentos iestrādā enerģijas ietaupījuma garantiju uz pieciem gadiem. Tas nodrošinātu lielāku atbildību no projekta izpildītāja puses, jo tam būtu jāseko līdzi uzstādīto iekārtu un sistēmu darbībai un jāpārlicinās, vai enerģijas ietaupījums tiek sasniegts. Ja enerģijas ietaupījums netiek sasniegts, pakalpojuma sniedzējs par saviem līdzekļiem novērš trūkumus. Diemžēl ilgāku garantiju nav iespējams pieprasīt, ja vien netiek pielietots PPP modelis, bet šādu projektu īstenošana prasa aptuveni pusotru gadu. Jau šobrīd esošo atbalstu programmu ietvaros varētu kombinēt ES fondu līdzfinansējumu ar privāto finansējumu, ja vien normatīvie akti to atļautu.

EIB prezentācija tika stāstīts, ka banka piedāvā dažādus atbalstu projektu attīstīšanai jeb tehnisko palīdzību. Viens no risinājumiem ir piesaistīt ELENA programmas finansējumu.

Papildus EIB pārstāvis informēja, ka Eurostat un EIB š.g. 7.maijā ir [publicējuši ceļvedi](#), lai dalībvalstis varētu piemērot EPL projektiem ārpus bilances uzskaiti. [Grāmatvedības uzskaites noteikumi](#) jau bija publicēti 2017.gada septembrī.

Sesijā diskusijas gaitā identificētas galvenos šķēršļus, kas kavē energoefektivitātes projektu īstenošanu publiskajā sektorā, un to risinājumi:

1. **Šķērslis:** publiskajām (valsts un pašvaldību) iestādēm trūkst kompetences projektu sagatavošanā, vadīšanā, īstenošanā un uzraudzībā. **Risinājums:** sekmēt vienas pieturas aģentūru izveidi, kuras attīstīs projektus un izstrādās standartizētas iepirkumu procedūras un līgumu paraugus dažādiem sektoriem (slimnīcas, skolas, cietumi, administratīvās ēkas, ielu apgaismojums u.c.). Pilotprojektu sagatavošanai sākumā būtu nepieciešams piesaistīt ELENA finansējumu. Valsts ēku energoefektivitātes programmas ietvaros sasniegtās enerģijas ietaupījuma izmaksas varētu novirzīt uz fondu, kas finansēs tehnisko atbalstu projektu sagatavošanā. Pēc 2022.gada šajā fondā tiktu ieskaitīti aptuveni 1,5 miljoni EUR katru gadu.
2. **Šķērslis:** publiskās iestādes var uzņemties ilgtermiņa saistības (virs pieciem gadiem) tikai ar PPP nosacījumiem, kas ir ļoti laikietilpīgs un sarežģīts process. **Risinājums:** veikt nepieciešamos grozījumus, lai publiskās iestādes varētu uzņemties ilgtermiņa saistības (līdz 20 gadiem kā noteikts Energoefektivitātes likumā), kuru ietvaros sniegtie pakalpojumi tiek apmaksāti ar enerģijas ietaupījumu. Tādā veidā netiek radīts papildu slogs uz valsts budžetu.
3. **Šķērslis:** pašvaldības var aizņemties tikai konkrētiem mērķiem (bērnudārzu, skolu, kultūras ēku atjaunošanai, ES fondu projektu īstenošanai). **Risinājums:** mainīt normatīvos aktus, lai pašvaldības varētu aizņemties jebkura projekta īstenošanai, kur tiek sasniegti garantēti enerģijas ietaupījumi.
4. **Šķērslis:** EPL sniedzēju investīcijas tiek uzskaitītas kā publiskais parāds. **Risinājums:** Veikt izmaiņas normatīvajos aktos saskaņā ar Eurostat un EIB grāmatvedības noteikumiem un ceļvedi.
5. **Šķērslis:** trūkst politiskā atbalsta EPL tirgus attīstībai. **Risinājums:** nepieciešams skaidrojošais darbs par EPL projektu pozitīvajiem aspektiem.

6. Šķērslis: trūkst pieejama īstermiņa un ilgtermiņa finansējuma projektu īstenošanai; ļoti nestabils būvniecības tirgus grantu programmu dēļ. Risinājums: valsts iestādēm nepieciešams sadarboties ar privāto sektoru, lai piesaistītu gan īstermiņa, gan ilgtermiņa finansējumu, veidojot dažādus atbalsta un finanšu instrumentus. Papildus nepieciešams komunicēt ar ārvalstu finanšu institūcijām (EIB, ERAB u.c.). Tas nodrošinās stabili un ilgtspējīgu energoefektivitātes tirgus attīstību.

Sesija Nr.2: Mājokļu sektors

Moderators: Reinis Āboltniņš, enerģētikas eksperts

Paralēlajā sesijā tika pārstāvētas valsts un pašvaldību iestādes, namu pārvaldnieki, siltumapgādes uzņēmumi, komercbankas, ESKO un nevalstiskais sektors. Mājokļu energoefektivitātes paaugstināšana vienmēr ir bijis aktuāls jautājums, bet Latvijā šis process notiek ļoti lēni, un ir atjaunoti aptuveni 3% daudzdzīvokļu ēku. Sesijas ietvaros tika meklētas atbildes uz šādiem jautājumiem:

1. Kādām jābūt galvenajām vienas pieturas aģentūras, kas vislabāk atbilst mājokļu atjaunošanas tirgus Latvijā vajadzībām, raksturiezīmēm kādas izmaiņas ir jāveic normatīvajos aktos, lai atviegloti energoefektivitātes projektu finansēšanu?
2. Kādas normatīvo aktu izmaiņas jāveic, lai paātrinātu energoefektivitātes projektu īstenošanas tempus?
3. Kā finanšu instrumenti, piemēram, garantiju shēma māju atjaunošanai, noved pie strukturālām izmaiņām tirgū, palīdzot finanšu iestādēm paplašināt savu darbību klāstu ar investīcijām energoefektivitātē un pieejamiem aizdevumiem māju īpašniekiem?

Lektori:

1. "Mājokļu atjaunošanas programma Francijas Pikardijas reģionā" Alice Morcrette, direktore, Picardie PASS renovācija, SPEE, Francija
2. "Vācijas mājokļu atjaunošanas mehānismi" Bettina Dorendorf, viceprezidente, kfw, Vācija
3. "Privātmāju energoefektivitātes paaugstināšana – iespējas un izaicinājumi" Aldis Greķis, asoc.profesors, Dr.sc.ing., RTU Būvniecības inženierzinātņu fakultāte
4. "Daudzdzīvokļu ēku atjaunošanas praktiskā pieredze" Ingus Salmiņš, Energoefektivitātes programmu departamenta vadītājs, ALTUMSesija

Mājokļu grupa diskusiju sākumā tika sadalīta 3 mazākās grupās: 1.grupa diskutēja par vienas pieturas aģentūras jautājumiem; 2.grupa – par normatīvo aktu nepieciešamajām izmaiņām; 3.grupa – par finanšu instrumentiem.

Vienas pieturas aģentūras

Diskusijas laikā tika runāts par to kādai jābūt galvenajai vienas pieturas aģentūrai, kura vislabāk atbilstu mājokļu atjaunošanas tirgus vajadzībām un raksturiezīmēm.

Vienas pieturas aģentūrai jāspēj darboties pastāvīgi un ilgtspējīgi, lai tas būtu ilgtermiņa projekts, ņemot vērā, ka daudzdzīvokļu māju atjaunošanas process no lēmumam pieņemšanas līdz mājas atjaunošanai var aizņemt pat līdz diviem gadiem. Aģentūrai jādarbojas ilgtermiņā, lai visiem daudzdzīvokļu māju īpašniekiem būtu iespēja izmantot aģentūras sniegto atbalstu.

Aģentūras stratēģijai jābūt ilgtermiņa atbalsta darbībai daudzdzīvokļu dzīvojamo māju un/vai privāto māju atjaunošanas nodrošināšanai valstī. Aģentūras darbam jābūt caurspīdīgam, atvērtam un uz klientu orientētam, nodrošinot stratēģijas izpildi.

Aģentūras galvenie darbības virzieni ietvertu finanšu, energoefektivitātes, tehniskās palīdzības un citas nepieciešamās konsultācijas, ņemot vērā māju energoefektivitātes pasākumu ieviešanas sarežģītību un mērogu, kā arī Latvijas iedzīvotāju zemo informētības līmeni par energoefektivitāti un tās procesiem.

Aģentūras organizācijas shēma ietvertu pirmo pieturas filiāļu izveidi, kuras atrastos reģionos. Reģiona filiāļu uzdevums būtu nodrošināt konsultācijas un informāciju klientiem. Tālāk energoefektivitātes paaugstināšanas projektu ekonomiskā un tehniskā puses kontrole un uzraudzība notiktu valsts mēroga vienas pieturas aģentūrā. Vienas pieturas aģentūru iespējams piesaistīt pie sabiedrības "Altum" vai Ekonomikas ministrijas. Par šo diskusijas dalībnieku viedoklis dalījās.

Vienas pieturas aģentūras darbības nodrošināšanas nepieciešamā finansējuma iegūšanas iespējamie avoti:

1. Valsts un pašvaldību budžeta līdzekļi;
2. Finansējums tiek piesaistīts no ES projektiem vai fondiem;
3. Energoefektivitātes nodokļa ieviešana un daļas nekustamā īpašuma nodokļa novirzīšana.

Nepieciešamās izmaiņas normatīvajos aktos

Visi diskusijas dalībnieki vienbalsīgi apstiprināja, ka ir nepieciešams rosināt veikt izmaiņas dažādos normatīvajos aktos, lai vienkāršotu pārvaldes iestāžu un reģionālo aģentūru darbu, kombinējot iespējamus grantus un aizdevumus no dažādiem avotiem.

Lai finanšu institūcijām daudzdzīvokļu māju energoefektivitātes projekti būtu pievilcīgi kā investīciju objekts, nepieciešams nodrošināt efektīvu komunālo maksājumu parādu piedzenamību, lai izvairītos no situācijas, kad parādnienu dēļ cieš tie iedzīvotāji, kas komunālos maksājumus veic regulāri.

Viens no ierosinājumiem bija ieviest ēku energoefektivitātes nodokli. Daudzdzīvokļu mājas, kuras ir energoneefektīvas (piemēram, siltumenerģijas patēriņš virs 150 kWh/m² gadā), maksātu energoefektivitātes nodokli, kas būtu kā stimuls sakārtot īpašumu un saņemt energoefektivitātes nodokļa atlaidi pēc ēkas atjaunošanas.

Nemot vērā, ka seniori un maznodrošinātie veido lielu daļu no daudzdzīvokļu māju iedzīvotājiem un abas šīs grupas nevar atļauties palielināt ikmēneša izmaksas par savu mājokli, bet tās piedalās lemsanā par daudzdzīvokļu mājas energoefektivitātes darbu veikšanu, nepieciešams veikt izmaiņas normatīvajos aktos, paredzot, ka valsts vai pašvaldība sedz ar mājas energoefektivitātes paaugstināšanu saistītās papildu izmaksas senioriem un maznodrošinātajiem. Šādā veidā būtu iespēja izvairīties, ka mazāk nodrošināties sabiedrības grupas apgrūtina lēmuma pieņemšanu par mājas energoefektivitātes paaugstināšanu.

Latvijā daudzdzīvokļu māju skaits, kam nepieciešama energoefektivitātes paaugstināšanas, pārsniedz 23 000 māju. Lai veicinātu plaša mēroga daudzdzīvokļu ēku atjaunošanu nepieciešams veicināt projektu apvienošanu lielākās grupās (vairāku vienas sērijas māju atjaunošana vai ēku atjaunošana viena kvartāla/rajona ietvaros). Šāda apmēra projektiem būtu iespēja vieglāk piesaistīt finansējumu ar izdevīgākiem nosacījumiem. Lielāka apjoma energoefektivitātes projekti radītu konkurenci būvniecības uzņēmumu starpā, līdz ar to būtu iespējams samazināt kopējās būvdarbu izmaksas. Papildus nepieciešams veidot energoefektivitātes paaugstināšanas tehniskos risinājumus rūpnieciskā apmērā (rūpnieciski ražoti fasādes paneļi), lai paātrinātu būvdarbu veikšanas laiku un nodrošinātu to veikšanu arī ziemas apstākļos.

Finanšu instrumenti

Kā vienu no risinājumiem dalībnieki minēja iespēja daļu no iekasētā nekustamā īpašuma nodokļa novirzīt energoefektivitātes fondā, no kura, vismaz sākotnēji, tiktu finansēts mājas energoaudits un/vai tehniskās dokumentācijas izstrāde, kas veicinātu daudzdzīvokļu māju energoefektivitātes projektu ieviešanu.

Diskusijas rezultātā tika nonāks pie secinājuma, ka finanšu instrumenti ir nepieciešami arī turpmāk, lai tiktu nodrošinātā iespēja saņemt finansējumu energoefektivitātes pasākumu ieviešanai daudzdzīvokļu mājām visā valsts teritorijā arī pēc 2020.gada. Finanšu instrumenti turpmāk būtu jāizmanto kā instruments energoefektivitātes projektu riska samazināšanai, lai būtu iespējams vieglāk piesaistīt finansējumu no komercbankām vai citiem finansētājiem. Šādā veidā tiktu veicināta konkurence starp komercbankām, un iedzīvotājiem būtu iespējams saņemt izdevīgākus aizdevumus.

Lai piesaistītu finansējumu, nepieciešams komunicēt ar tādām ārvalstu finanšu institūcijām kā KfW un EIB, kas var sniegt ievērojamu atbalstu energoefektivitātes finansēšanā mājokļu sektorā. Ļoti noderīga būtu KfW pieredze, kuru Latvijā varētu izmantot, lai paātrinātu ēku atjaunošanas tempus. Vācijā 90-tajos gados notiks plaša mēroga daudzdzīvokļu ēku atjaunošana, kuras ietvaros 10 gados tika atjaunoti vairāki miljoni mājokļu.

Sesija Nr.3: MVU sektors

Moderators: Ansis Bogustovs, Radio Latvia un TV24 žurnālists

Paralēlajā sesijā tika pārstāvētas gan valsts iestādes, gan izglītības iestādes, gan arī privātais sektors (uzņēmēji) un finanšu institūcijas. Neskatoties uz to, ka jau šobrīd ir pieejamas dažādas atbalsta programmas energoefektivitātes atbalstam rūpniecībā, ir novērojama zema uzņēmēju aktivitāte energoefektivitātes pasākumu ieviešanā. Viena no problēmām ir saistīta ar to, ka uzņēmumi nesaskata ieguvumus savas produktivitātes un konkurētspējas celšanai, kurus var radīt energoefektivitāte. Sesijas ietvaros tika meklētas atbildes uz šādiem jautājumiem:

1. Kādi ir veiksmes stāsti un šķēršļi MVU energoefektivitātes finansēšanai?
2. Kādi ir pašreizējie dzinējspēki MVU, kas liek ieviest un finansēt energoefektivitātes pasākumus?
3. Kādi finanšu produkti ir nepieciešami, lai nodrošinātu energoefektivitātes pasākumu ieviešanu MVU?

Lektori:

1. Latvijas tirdzniecības un rūpniecības kameras (LTRK) Enerģētikas komiteja vadītājs Kaspars Osis ar prezentāciju “Energoefektivitāte, izaicinājumi un prakse”;
2. Rīgas tehniskās universitātes (RTU) pārstāve Dr.habil.sc.ing., profesore Dagnija Blumberga ar prezentāciju “Energoefektivitāte – atslēga uz uzņēmumu produktivitātes un konkurētspējas celšanu”.

LTRK prezentācijā tika atspoguļoti rezultāti no LTRK veiktās enerģētikas aptaujas. Kā liecina aptaujas rezultāti, 70% uzņēmumu enerģijas izmaksas ir uzņēmuma valdes dienaskārtībā. 68,8% aptaujāto uzņēmumu atzinuši, ka veic energoefektivitātes pasākumus, lai samazinātu enerģijas izmaksas, bet 27% aptaujātie uzņēmēji atzinuši, ka to enerģijas izmaksas neveido būtisku daļu pārstāvētā uzņēmuma izmaksās. LTRK prezentācijā sniegts ieskats LTRK Pamatnostādnēs enerģētikas politikā. Kā noteikts minētajās pamatnostādnēs, energoefektivitāte

ir vienīgais lokāli kontrolējams enerģijas izmaksu faktors, tādēļ tam piešķirama augstāka prioritāte, ievērojot vairākus principus: (1) Energoefektivitātes investīciju atbalstam jābūt pieejamam jebkuram energoefektivitātes projektam, grantu programmās priekšroku dodot industriālajiem projektiem ar finansiāli efektīvāku un prognozējamāku rezultātu; (2) Apzinoties tehnoloģiju straujo attīstību, jānodrošina veids, kā publiski un kvalitatīvi apkopot pasaules labāko praksi energoefektivitātē; (3) Jāveicina ESKO (enerģijas servisa kompānijas) modeļa izmantošanu energoefektivitātes projektos, īpaši industriālajiem projektiem, sasaistot ar grantu programmām; (4) Vienlaicīgi nav atbalstāma tādas energoefektivitātes pienākumu shēmas izveide, kas sadārdzina enerģijas kopējās izmaksas virs vidējā līmeņa Eiropas Savienībā un virs citām Baltijas valstīm. LTRK prezentācijā uzskaitīti vairāki izaicinājumi - skaitītāju datu (ne)pieejamība un apakšuzskaites (ne)esamība, cenu komponentu struktūras izmaiņu ietekme un prognozējamība, piemērota finansējuma (ne)pieejamība, specifisku zināšanu trūkums, neticība tehnoloģijai un/vai rezultātam, iznomātāja-nomnieka dilemma, nepietiekams valdības atbalsts. LTRK prezentācijā sniegts ieskaits ietaupījumam, kādu ir iespējams panākt tikai no vienkāršas apgaismojuma nomainīšanas un ESKO piesaistes, apgaismojumu nodrošinot un uzturot ārpalpojuma veidā.

Iespējas, ko uzņēmumiem sniedz ESKO, uzsvērtas arī RTU prezentācijā, kam veltīta atsevišķa prezentācijas daļa “*ESKO – RŪPNIECĪBAS UZŅĒMUMA ATTĪSTĪBĀ*”, kurā parādīts uzskatāms piemērs primārās enerģijas patēriņa atkarībai no saražotā produkcijas apjoma un kā enerģijas patēriņš pie attiecīgā produkcijas daudzuma gadu pēc līguma parakstīšanas ir mainījies. Prezentācijā uzsvērtas sistemātiskas pieejas nepieciešamība ESKO industrijas attīstīšanai, ņemot vērā politisko ietvaru, makroekonomisko ietvaru, juridisko ietvaru un finansiālo ietvaru. Bez ESKO, RTU prezentācijā sniegts ieskaits uzņēmuma energosaimniecību veidojošajos elementos – energoapgāde, ēkas un tajās esošās iekārtas, apgaismojums, transports, ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas. Energosaimniecību raksturo gan ar kvalitatīviem rādītājiem, gan kvantitatīviem rādītājiem. Lai energosaimniecību raksturotu ar kvantitatīviem kritērijiem, būtiska ir enerģijas patēriņa datu uzskaitē, jo, ja nav novērtēta esošā situācija, tad nav iespējams novērtēt ieguvumu. Sistemiskas pieejas nepieciešamība norādīta arī uzņēmumu attīstībā – var ieguldīt energoefektivitātes pasākumā, kas visātrāk atmaksājas, bet vislabākos rezultātus ilgtermiņā var iegūt ieguldot līdzekļus pasākumu kopā, vienlaicīgi veicot vairākus pasākumus.

Sesijā diskusijas gaitā identificētas galvenās problēmas, kas kavē uzņēmumu aktivitāti energoefektivitātes pasākumu ieviešanā:

1. Zināšanu trūkums uzņēmumos kādā no vai visos līmeņos. Īpaša ietekme uz problēmu ir zināšanu trūkumam vadības līmenī, jo tieši vadības līmenis ir tas, kurš lemj par uzņēmumā veicamajiem pasākumiem un veicamajiem ieguldījumiem;
2. Domāšanas veids un neuzticēšanās trešajām pusēm (ESKO, energoauditoriem un tml.), tehnoloģijām un energoefektivitātes pasākumu rezultātam;
3. Uzņēmumiem prioritāte ir tūlītējas peļņas gūšana nevis energoefektivitāte, kas ir rezultāts tam, ka uzņēmējiem trūkst izpratnes par to, ka energoefektivitātes pasākumi nesīs labumu ilgākā laika termiņā;
4. Energoefektivitātes vārds dažkārt tiek uztverts ar negatīvu pieskaņu;
5. Energoefektivitātes likums un tā prasības aptver mazu daļu no uzņēmumiem – šobrīd normatīvais regulējums nosaka prasības lielajiem uzņēmumiem un lielajiem elektroenerģijas patērētājiem, kas sastāda nelielu daļu no kopējā uzņēmumu skaita

Latvijā. Pārējiem uzņēmumiem nav normatīva regulējuma, kas tiem liktu domāt par energoefektivitāti;

6. Komunikācijas trūkums starp uzņēmējiem un politikas veidotājiem, kā rezultātā var tikt pieņemti lēmumi, kas nerada maksimālo iespējamo labumu uzņēmējdarbības sektoram;
7. Nav līdera, kurš nestu energoefektivitātes ideju. Būtu nepieciešams īstenot sociālu kampaņu, kurā energoefektivitāte tiek popularizēta kopā ar zaļo domāšanu un uzdod jautājumu “vai esmu jau izdarījis visu?”, tādējādi mudinot uzņēmējus un arī iedzīvotājus domāt vēl plašāk.

Energoefektivitātes likuma 10. un 12.pants nosaka, ka lielajiem uzņēmumiem ir pienākums veikt regulāru energoauditu un lielajiem elektroenerģijas patērētājiem – ieviest energopārvaldības sistēmu, veikt vismaz trīs energoefektivitāti uzlabojošus pasākumus un ziņot Ekonomikas ministrijai par energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu rezultātā sasniegto enerģijas ietaupījumu. Uzņēmumiem, kas attiecīgo pienākumu neīsteno, saskaņā ar Energoefektivitātes likuma 13.pantu ir piemērojama energoefektivitātes nodeva. Attiecīgā nodeva ir iemaksājama Valsts energoefektivitātes fondā (turpmāk – VEEF). Saskaņā ar Energoefektivitātes likuma 7.panta 5.daļu VEEF līdzekļi izmantojami valsts atbalsta programmu īstenošanai šādās jomās:

1. obligātā enerģijas galapatēriņa mērķa sasniegšana;
2. sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi energoefektivitātes jomā.

Diskusijas rezultātā tika izskatītas vairākas VEEF finansējuma izlietojuma iespējas un vispārējās rīcības, lai veicinātu energoefektivitāti uzņēmumos:

1. Izveidot informatīvu platformu (neatkarīgu interneta vietni), kurā būtu pieejama informācija par energoefektivitātes pasākumiem, t.i.::
 - Informācija par tehnoloģijām,
 - Informācija par enerģijas ietaupījumiem, kādus var panākt ar noteiktiem energoefektivitātes pasākumiem;
2. Tie uzņēmēji, kas nav izpildījuši Ēku energoefektivitātes likuma 10. un 12.pantā noteiktos pienākumus un maksā nodevu, tiek apmācīti par energoefektivitāti;
3. Nepieciešams īstenot energoefektivitātes uzlabošanas pilotprojektus un par sasniegtajiem rezultātiem informēt visu nozari;
4. Aizdevuma procentu likmes subsīdija;
5. Tiem uzņēmumiem, kuri īsteno energoefektivitātes pasākumus, piemērot obligātās iepirkuma komponentes (turpmāk – OIK) atlaidi;
6. Ja uzņēmums neievēro noteiktu energoefektivitātes līmeni, tas, piemēram, nevar īstenot noteiktus valsts pasūtījumus;
7. Aizdevuma daļas subsidēšana, ja tiek sasniegts noteikts energoefektivitātes līmenis.

Diskusijas rezultātā tika identificēti vairāki uzņēmumus motivējošie rīki:

1. Rīkot konkursus, piemēram, gada energoefektīvākais uzņēmums (izskatīt iespēju paplašināt esošo ēku energoefektivitātes konkursu “Energoefektīvākā ēka Latvijā”);
2. Atzinība uzņēmumam par sasniegumiem energoefektivitātes jomā;
3. Konkursa uzvarētājs iegūst finansējumu darbinieku apmācībai energoefektivitātes jomā;
4. Izvirzīt pozitīvas ambīcijas, nosakot konkrētus termiņus katra pasākuma ieviešanai.

Diskusijā tika izvērtēta racionālākā shēma VEEF līdzekļu izlietojumam, atkarībā no pieejamā finansējuma apjoma. Līdz kamēr VEEF līdzekļi nepārsniedz 600 tūkst. euro, racionālākais būtu īstenot dažādus informatīvos un izglītojošos pasākumus. Šāda veida pasākumi parasti ir nelieli projekti, kas nav finanšu ietilpīgi, kā rezultātā labumu no VEEF būtu iespējams gūt plašākam atbalsta saņēmēju lokam. Tiktu veicināta sabiedrības, t.sk. uzņēmēju izpratne par energoefektivitātes pasākumiem, to nozīmi un iespējām, kas attiecīgi veicinātu to, ka uzņēmēji aktīvāk īsteno energoefektivitātes pasākumus.

Pieaugot VEEF līdzekļu uzkrājumam līdz 2 milj. euro, būtu iespējams paplašināt atbalstu un piemērot aizdevuma procentu likmes subsīdiju aizdevumiem, kuru mērķis ir energoefektivitātes uzlabošana uzņēmumā. Savukārt, pārsniedzot 2 milj. euro VEEF līdzekļu uzkrājumu, būtu iespējams piemērot atbalstu daļēji subsidējot aizdevumu. Aizdevuma daļa, kuru subsidē, atkarīga no investīcijas rezultātā panāktā energoefektivitātes līmeņa. Bet, ja VEEF līdzekļu uzkrājums pārsniedz 5 milj. euro, tad iespējams veidot grantu atbalsta programmas.

Sesija Nr.4: Finanšu sektora iesaiste energoefektivitātes finansēšanā

Moderators: Ivars Golsts, neatkarīgs finanšu eksperts

Paralēlajā sesijā tika pārstāvētas valsts un pašvaldību iestādes, finanšu institūcijas (komercbankas, Valsts kase, Rīgas Birža u.c.) un energoefektivitātes projektu īstenotāji, tajā skaitā ESKO.

Esošajos tirgus apstākļos investorus nesaista energoefektivitāte. Bankas bieži sniedz aizdevumus balstoties uz klientu kredīta statusu vai uz īpašumu vērtību, bet ieguvumi no energoefektivitātes uzlabojumiem, iespējams, netiek ņemti vērā. EEFIG (Energoefektivitātes finanšu institūciju grupas) 2015. gada ziņojums citu vidū izcēla šādas problēmas:

1. pierādījumu trūkums tam, ka investīcijas energoefektivitātē sniedz atdevi, padara ieguvumus un finanšu riskus grūtāk vērtējamus;
2. vispārpieņemto procedūru un standartu trūkums investīciju energoefektivitātē parakstīšanā palielina transakcijas izmaksas.

Sesijas ietvaros tika meklētas atbildes uz šādiem jautājumiem:

1. Kāda ir pašreizējā situācija ar finanšu produktiem energoefektivitātei Latvijā?
2. Kas ir nepieciešams privātām finanšu iestādēm, lai pilnībā iesaistītos energoefektivitātes finansēšanā?
3. Kā standartizācijas instrumenti, tādi kā IREE (ICP's Investor Ready Energy Efficiency™) un EEFIG (Energy Efficiency Financial Group) risku un parakstīšanas instrumentu komplekts, var būt labāk izmantoti Latvijā energoefektivitātes finansēšanas veicināšanai?
4. Kādu lomu finanšu instrumenti var spēlēt energoefektivitātes finansēšanas stiprināšanā?

Lektori:

1. "Latvija Energoefektivitātes investīciju risku mazināšana privātiem investoriem" Steve Fawkes, vecākais padomnieks Investor Confidence projektā un galvenais EEFIG parakstīšanas instrumentu komplekta autors, EnergyPro. Ltd., Apvienotā Karaliste
2. "Energoefektivitātes finansēšana Latvijā – banku sektora pieredze" Ilze Kukute, Nodaļas vadītāja, Swedbank

Sesiju iesāka Steve Fawkes ar prezentāciju par risku mazināšanu energoefektivitātes projektu īstenošanā. Viena no svarīgākajām lietām, lai veicinātu energoefektivitātes finansēšanu ir plaša mēroga projektu īstenošana (scale-up). Šobrīd pastāv vairāki izaicinājumi: projekti ar mazām investīcijām; procesi nav standartizēti; nekvalitatīvi projekti.

Lai samazinātu projektu riskus, ir jāsāk pamazām. Sākuma fāzē riski būs augsti, bet līdz ko tiek iegūta pieredze un ieviesta standartizācija, riski samazinās. Viens no grūtākajiem aspektiem ir projektu sagatavošana jeb attīstīšana, kam visbiežāk trūkst finansējuma.

Lai veicinātu tirgus attīstību, ir nepieciešams:

1. nodrošināt finansējumu;
2. attīstīt projektus un apvienot tos lielākās pakotnēs;
3. standartizēt procesus (līgumus, procedūras, būvniecību). Standartizācija samazina iespēju, ka projektu rezultāti netiks sasniegti, un samazina arī transakcijas/darījumu izmaksas, kā arī sniedz iespēju apvienot projektus lielās pakotnēs;

celt iesaistīto pušu kapacitāti. Latvijas Swedbank pārstāve Ilze Kukute sesiju turpināja ar banku pieredzi energoefektivitātes projektu finansēšanā Latvijā. Swedbank pārstāve uzsvēra vairākus problēmjautājumus:

1. līgumiem un procedūrām ir jābūt vienkāršākām;
2. bankas nelabprāt finansē projektu reģionos depopulācijas dēļ;
3. ja klients ir publiska iestāde, būs nepieciešams vērtēt risku par to, cik ilgi vēl ēkā tiks veikti valsts vai pašvaldības funkcijas;
4. publiskajam sektoram būtu jākomunicē ar bankām, lai risinātu finansējuma trūkumu energoefektivitātes projektiem. Bankas ir gatavas iesaistīties publisko projektu finansēšanā;
5. lai sekmētu projektu īstenošanu pašvaldību sektorā nepieciešams ciešāks dialogs starp valsts un pašvaldības iestādēm;

6. valsts un pašvaldību budžets nespēs uzņemties plaša mēroga energoefektivitātes projektu īstenošanu, tāpēc nepieciešamas domāt par privātā finansējuma piesaisti;
7. pašvaldībām un iedzīvotājiem trūkst kapacitātes un zināšanu, lai sagatavotu kvalitatīvus projektus;
8. nepieciešami ESKO pilotprojekti publiskajā sektorā, lai parādītu labo praksi gan citām publiskajām iestādēm, gan iedzīvotājiem;
9. valstij nepieciešams izstrādāt ilgtspējīgu ēku atjaunošanas un investīciju politiku, ņemot vērā depopulācijas ietekmi.

Sesijas dalībnieki uzdeva vairākus jautājumus:

1. Kam būtu jāattīsta ESKO projekti? Privātajam vai publiskajam sektoram?
Atbilde: Tam nav lielas nozīmes. Galvenais, ka ir šādi projektu attīstītāji.
2. Kāds ir banku viedoklis par ilgtermiņa aizdevumiem energoefektivitātes projektiem?
Atbilde: Izvērtējot riskus un garo investīciju atmaksāšanās periodu, bankām ir grūti piedāvāt zemas aizdevumu procentu likmes. Bankas labprāt aizdevumus izsniegtu uz 10 – 15 gadiem, ne ilgāk. Tiek norādīts, ka arī paši iedzīvotāji nevēlas ilgtermiņa kredīta saistības. Bankām vislabāk būtu finansēt projektus īstermiņā, toties starptautiskas finanšu institūcijas ir gatavas finansēt ilgtermiņā.

Jāņem vērā, ka finansēšanas iestāde ir tikai neliels posms garākā ķēdē. Vitāli svarīgi ir katram ķēdes posmam nodefinēt tā lomu un no katra posma izrietošajām darbībām jāveic izmaiņas normatīvajos aktos, kā arī jāveicina standartizācija. Standartizāciju varētu veikt ne tikai Latvijas līmenī, bet visās Baltijas valstīs kopumā, lai energoefektivitātes finansēšanu padarītu pievilcīgu lielajiem finanšu tirgus spēlētājiem.

Diskusijas dalībnieki atbalstīja ideju, ka Ekonomikas ministrijai un ALTUM ir nepieciešams sekmēt ESKO pilotprojektu īstenošanu, lai izprastu labāk ESKO modeli un saprastu, kādas normatīvo aktus izmaiņas ir nepieciešamas. Ekonomikas ministrijai būtu jāuzņemas iniciatīva un jāklūst par "karognesēju", kas virza visus nepieciešamos procesus normatīvo aktu jomā un komunicē ar iesaistītajām pusēm. Ja būs pieprasījums, būs arī piedāvājums.

Noslēguma sesija

Noslēguma sesijā visi dalībnieki sanāca vienkopus, un paralēlo sesiju moderatori prezentēja diskusiju laikā pārrunāto – galvenos šķēršļus un ieteikumus, lai veicinātu plaša mēroga energoefektivitātes projektu īstenošanu Latvijā.

Interesants priekšlikums sekoja no dalībnieka, kurš ieteica ieviest kalendārā "Energoefektivitātes dienu", lai pievērstu sabiedrības interesi energoefektivitātes nozīmei.

